

Åbo 22.5.2007

Nr: 178/03/2007

Hänvisning: UVM 66/040/2005 24.4.2007

Ärende: Utlåtande om utveckling av
systemet för utbildningsutvärdering

Till Undervisningsministeriet

Åbo Akademi lämnar på uppmaning sitt utlåtande om *Promemoria av arbetsgruppen för utveckling av systemet för utbildningsutvärdering* (Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2007: 22).

I promemorian granskas utvärderingen av utbildningen på alla stadier i det nationella utbildningssystemet. Betänkandet avslutas med utvecklingsförslag uppdelat på 41 punkter. Akademin har valt att endast uttala sig om de punkter som gäller högskoleutbildningen. Akademin anser att utvärderingssystemets struktur i nuläget fyller de krav som ställs i lagstiftningen. Akademin samtycker dock med arbetsgruppen om att systemet bör vidareutvecklas för att bättre beakta den utveckling som sker på det internationella planet, särskilt inom Bolognaprocessen. Akademin kommenterar till arbetsgruppens utvecklingsförslag följer.

1) *Systemet med utvecklande utvärderingar fortsätter. Externa utvärderingars resultat skall inte utgöra en direkt grund för universitetens finansiering. Akademin stöder arbetsgruppens förslag.*

2) *Två utvärderingsråd ansvarar även i framtiden för utvärderingen av utbildningen. Akademin stöder arbetsgruppens förslag.*

3) *Utvärderingsråden föreslås placeras i gemensamma utrymmen i Helsingfors för att bättre utnyttja expertresurserna. Akademin inser fördelen med att samla sakkunskapen på ett och samma ställe. Utvärderingsråden borde därför placeras tillsammans med Finlands Akademi och detta behöver inte vara i Helsingfors. Den höga kostnadsnivån gör att även andra orter med internationella direktflyg borde övervägas.*

4) *Utvärderingsrådets neutralitet och ekonomiska stabilitet förbättras genom att ändra fördelningsmodellen i Undervisningsministeriets budget. Akademien stöder arbetsgruppens förslag.*

5 – 6) *En nationell plan för extern utvärdering uppgörs. Utvärderingsråden deltar i framställningsprocessen. Akademien stöder arbetsgruppens förslag som ger universiteten bättre möjligheter att planera sin verksamhet. Planen bör inbegripa all form av nationell utvärdering. Med andra ord bör i planen även ingå utvärderingsprojekt inom forskningen. Universiteten bör ges en möjlighet att uttala sig om förslaget till ny plan. Belastningen på särskilt enheter med liten personalstyrka måste begränsas för att upprätthålla den innovativa arbetsmiljön och den höga kvaliteten på forskning och utbildning. Utvärderingsråden bör i egenskap av expertorganisationer med koordineringsansvar delta i planeringsprocessen.*

7-25) *Akademien tar inte ställning till utvärderingen av utbildningen på de lägre stadierna.*

26) *En bestämmelse om universitetens obligatoriska delaktighet i återkommande auditeringar införs i 5 § universitetslagen. Utvärderingsresultaten bör fortsättningsvis offentliggöras. Akademien stöder även här arbetsgruppens förslag. Bolognaprocessen förutsätter ett nationellt system för utvärdering av kvalitetshanteringssystemen. Akademien understöder auditering som metod och anser det viktigt att användningen av ett system bestående av återkommande auditeringar tas in i lagen. För att kvalitetshandlingen skall vara trovärdig internationellt förutsätts betydande transparens om utvärderingsmetoder och resultat.*

27) *En stipulering om att utvärderingsråden ansvarar för utvärderingen av högskolornas kvalitetshanteringssystem tas in i 5 § universitetslagen. Akademien accepterar inte detta förslag från arbetsgruppen. Ett europeiskt register för utvärderingsorganisationer är under utveckling. Endast organisationer som fyller fastställda, höga krav på utvärderingskompetens kommer att godkännas för registret. Universiteten bör ges rätten att välja även andra registrerade organisationer till att genomföra auditeringen. Uppfyller utvärderingsprocessen de nationella kraven skall resultatet godkännas som en fullständig auditering och beaktas av utvärderingsråden. Möjligheten att använda andra, internationella organisationer är central för att höja de finländska universitetens anseende internationellt. Att begränsa rätten att välja auditeringsorganisation strider mot tankarna om europeisk integration. Med tanke på forskarsamarbete och rekrytering kan det vara strategiskt viktigt att universiteten auditeras av en utvärderingsorganisation från ett annat land.*

28) *Utvärderingsråden skall med hjälp av en extern utvärdering visa att de uppfyller kriterierna för att upptas i det europeiska registret för utvärderingsorganisationer. Akademien stöder arbetsgruppens förslag.*

29) *Innehållet i förordningen om utvärderingsråden ändras för att bättre beskriva grunderna för och målsättningarna med extern utvärdering. Arbetsgruppen föreslår också att namnet ändras till Statsrådets förordning om extern utvärdering av högskolorna. Akademien stöder arbetsgruppens förslag. I nuläget är*

informationen om externa utvärderingar knapp. Akademien anser dock att namnet på förordningen borde vara 'Statsrådets förordning om extern utvärdering och rådet för utvärdering av högskolorna' eftersom alla stipuleringar om utvärderingsråden inte kommer att strykas. Namnet på förordningen bör tydligt ange innehållet så att den potentiellt stora användarskaran kan finna bestämmelserna.

30) *Utvärderingsrådets uppgift som sakkunnigorgan när det gäller utvärdering av högskolorna bekräftas i statsrådets förordning. Akademien stöder arbetsgruppens resonemang om att betona utvärderingsrådets roll som självständiga och neutrala sakkunnigorgan för utvärdering av högskolorna. Formuleringarna i förordningen bör säkerställa utvärderingsrådets rätt att utföra auditeringar men samtidigt inte begränsa universitetens rätt att välja även andra godkända sakkunnigorgan att utföra den återkommande auditeringen.*

31) *Utvärderingsråden skall uppgöra en berättelse om sin verksamhet och där presentera de centrala resultaten från de genomförda utvärderingarna. Akademien stöder arbetsgruppens förslag och betonar att verksamhetsberättelsen bör göras på svenska, finska och engelska för att på bästa sätt informera nationella och internationella intressenter om verksamheten.*

32) *Utvärderingsrådets uppgift att utvärdera yrkeshögskolornas tillståndsansökningar och anläggningsprojekt stryks ur förordningen. Nya ansökningar är osannolika och därmed undantagsförfaranden man enskilt tar ställning till om de uppkommer. Akademien understöder arbetsgruppens förslag.*

33) *Utvärderingsråden skall inte längre särskilt utvärdera högskolornas specialiseringsstudier och upprätthålla ett register över godkända studiehellheter. Akademien understöder arbetsgruppens förslag.*

34) *Utvärderingsråden skall regelbundet genomgå externa utvärderingar för att utöka transparensen inom det nationella utvärderingssystemet och för att garantera kvaliteten i utvärderingsrådets verksamhet. Akademien understöder arbetsgruppens förslag om regelbundet återkommande utvärderingar av utvärderingsrådets verksamhet.*

35) *Ändring av utvärderingsrådets sammansättning från nuvarande 'tolv personer' till det mer flexibla 'högst tolv personer'. Akademien understöder arbetsgruppens förslag.*

36) *Öka utvärderingsrådets neutralitet genom att stipulera att råden bestämmer om inrättandet av avdelningar inom organisationen. I nuläget är det Undervisningsministeriet som fattar dessa beslut. I avdelningarna skall kunna ingå expertmedlemmar som inte hör till utvärderingsråden. Akademien understöder arbetsgruppens förslag.*

37) *Utvärderingsråden skall kunna utse ett rådgivande organ bestående av nationella och internationella experter. Akademien understöder arbetsgruppens förslag. Det rådgivande organet ger strukturer för ett mer systematiserat samarbete med internationella partner.*

38) *Ändring av utvärderingsrådets beslutförhet från 'sex personer samt ordförande' till 'hälften av medlemmarna samt ordförande'.* Akademien understöder arbetsgruppens förslag.

39) *Förbättra kvaliteten och arbetsmiljön vid sekretariatet genom bättre personalpolitik. Personalen utnämns av Undervisningsministeriet på förslag av utvärderingsråden. Personalens tjänsteförhållanden binds till Undervisningsministeriet. Akademien understöder arbetsgruppens förslag.* Endast genom kontinuitet i arbetsförhållandena kan man garantera att personalen binder sig vid arbetsplatsen och satsar på att utveckla sitt arbete och arbetsmiljön. Undervisningsministeriet kräver att universiteten skall minska på antalet snuttjobb och borde således föregå med gott exempel. Med tanke på att verksamheten kommer att fortgå och utvecklas bör största delen av personalen få fast anställning. Nuvarande arrangemang där en del av personalen är anställda av högskolorna medför att utvärderingsrådets neutralitet kan ifrågasättas.

40) *Utvärderingsrådets verksamhet förtydligas genom utvecklingen av en arbetsordning där det bestäms mer detaljerat om utvärderingsrådets, avdelningarnas, det rådgivande organets och sekretariatets uppgifter och mandat samt om hur ärenden behandlas.* Akademien understöder arbetsgruppens förslag om utformandet av en arbetsordning.

41) *Utvärderingsorganisationens långsiktiga verksamhet garanteras genom att utöka utvärderingsrådets anslag.* Akademien understöder arbetsgruppens förslag. Skall Finland vara en aktiv part i integrationen av den europeiska utbildningsmarknaden förutsätts satsningar på kvalitetshandling, särskilt på trovärdig extern utvärdering. Undervisningsministeriet bör beakta de ökade kostnader som internationaliseringen medför såväl för utvärderingsråden som för de enskilda universiteten.

42) *Klar gränsdragning när det gäller auditeringens kostnader. Utvärderingsråden står för personalkostnaderna medan universitetet står för alla andra kostnader.* Akademien accepterar inte arbetsgruppens förslag. Önskar Finland bygga upp ett trovärdigt kvalitetssystem förutsätts externa utvärderingar av internationella paneler. För ändamålet bör staten reservera tillräcklig finansiering. Ur kvalitativ synvinkel är det betänkligt att överföra en betydande kostnad på universiteten. Det medför att universiteten pressas till att välja ekonomi fram om kvalitet.

Rektor

Jorma Mattinen

Byråchef

Johan Nikula